

II. EESTI RAHVUSVAHELINE INVESTEERIMISPOSITSIOON JA VÄLISVÖLG 31. detsembril 2008

Eestisse tehtud välisinvesteeringud kasvasid 2008. aastal 1% ning ulatusid 430 mld kroonini (vt tabel 2.1). Neist ligi 60% oli paigutatud finantsvahendusse (v.a kindlustus ja pensionifondid), 6% kinnisvaraalasesse tegevusse, 6% hulgikaubandusse ning 5% muusse äritegevusse (vt tabel 2.2). Valdavalt pärinesid investeeringud Rootsist (39%) ja Soomest (20%). Kvartalite arvestuses suurenes välisinvesteeringute positsioon III kvartalini, kuid vähenes seejärel IV kvartalis.

Tabel 2.1. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon (mln kr)

	31.12.2007	Osatähtsus (%)	31.12.2008	Osatähtsus (%)	Muut (%)
VÄLISNÕUDED (VÄLISAKTIVA)	244 532,5	100,0	241 804,7	100,0	-1,1
Otseinvesteeringud välismaal	65 681,4	26,9	74 245,6	30,7	13,0
Aktisia- või osakapital ja reinvesteeringutud tulu	52 211,1	21,4	52 923,7	21,9	1,4
Muu otseinvesteeringukapital	13 470,3	5,5	21 321,9	8,8	58,3
Portfelliinvesteeringud	68 233,6	27,9	42 490,6	17,6	-37,7
Omandiväärtpaberid	31 283,8	12,8	12 733,0	5,3	-59,3
Võlaväärtpaberid	36 949,8	15,1	29 757,6	12,3	-19,5
Võlakirjad	23 894,7	9,8	20 636,0	8,5	-13,6
Rahaturuinstrumendid	13 055,1	5,3	9 121,6	3,8	-30,1
Tuletisinstrumendid	1 466,5	0,6	835,3	0,3	-43,0
Muud investeeringud	74 098,5	30,3	80 057,3	33,1	8,0
Kaubanduskrediit	14 647,9	6,0	17 053,7	7,1	16,4
Laenud	31 671,6	13,0	18 109,0	7,5	-42,8
Pikaajalised	9 724,4	4,0	9 953,0	4,1	2,4
Lühiajalised	21 947,2	9,0	8 156,0	3,4	-62,8
Sularaha ja hoiused	25 219,5	10,3	41 062,2	17,0	62,8
Muud nõuded	2 559,5	1,0	3 832,4	1,6	49,7
Reservvara	35 052,6	14,3	44 175,9	18,3	26,0
VÄLISKOHUSTUSED (VÄLISPASSIVA)	426 180,6	100,0	430 415,7	100,0	1,0
Otseinvesteeringud Eestis	178 880,9	42,0	177 261,7	41,2	-0,9
Aktisia- või osakapital ja reinvesteeringutud tulu	152 130,4	35,7	149 024,6	34,6	-2,0
Muu otseinvesteeringukapital	26 750,5	6,3	28 237,0	6,6	5,6
Portfelliinvesteeringud	48 778,5	11,4	32 373,7	7,5	-33,6
Omandiväärtpaberid	25 986,2	6,1	7 965,5	1,9	-69,3
Võlaväärtpaberid	22 792,3	5,3	24 408,2	5,7	7,1
Võlakirjad	22 727,6	5,3	24 326,7	5,7	7,0
Rahaturuinstrumendid	64,7	0,0	81,5	0,0	25,9
Tuletisinstrumendid	502,9	0,1	767,4	0,2	52,6
Muud investeeringud	198 018,4	46,5	220 013,0	51,1	11,1
Kaubanduskrediit	13 482,2	3,2	13 857,4	3,2	2,8
Laenud	111 263,8	26,1	46 976,3	10,9	-57,8
Pikaajalised	90 223,1	21,2	34 921,7	8,1	-61,3
Lühiajalised	21 040,7	4,9	12 054,6	2,8	-42,7
Sularaha ja hoiused	68 358,3	16,0	152 637,9	35,5	123,3
Muud kohustused	4 914,0	1,2	6 541,5	1,5	33,1
NETOINVESTEERIMISPOSITSIOON	-181 648,1		-188 611,0		3,8
Pikaajaline	-171 897,3		-110 383,6		-35,8
Lühiajaline	-9 750,8		-78 227,4		702,3
KOGUVÄLISVÖLG	271 303,9		297 851,7		9,8
NETOVÄLISVÖLG	-88 097,5		-97 497,1		10,7
Valitsemissektor	16 824,2		11 846,1		-29,6

Tabel 2.2. Eesti rahvusvaheline investeerimispositsioon tegevusalade ja riikide järgi (%)

Nõuded			Kohustused		
Tegevusalad					
	31.12.2007	31.12.2008		31.12.2007	31.12.2008
Finantsvahendus*	53,5	52,3	Finantsvahendus*	57,5	59,7
Muu äritegevus	6,1	8,5	Kinnisvaraalne tegevus	6,3	6,4
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	9,3	8,1	Hulgi- ja vahenduskaubandus**	5,3	5,5
Hulgi- ja vahenduskaubandus**	5,7	6,1	Muu äritegevus	6,6	5,1
Kindlustus ja pensionifondid***	6,7	5,9	Veondusega seotud tegevusalad; reisibüroode tegevus	1,7	2,8
Muud	18,8	19,0	Muud	22,6	20,5
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0
Riigid					
	31.12.2007	31.12.2008		31.12.2007	31.12.2008
Läti	11,7	13,2	Rootsi	38,0	38,7
Saksamaa	11,1	12,1	Soome	19,6	19,6
Leedu	9,8	11,2	Suurbritannia	7,1	6,3
Suurbritannia	7,5	5,6	Taani	5,7	5,9
Soome	5,9	5,4	Holland	2,6	3,3
Ülejäänud riigid	54,0	52,3	Ülejäänud riigid	27,1	26,2
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0

* V.a kindlustus ja pensionifondid

** V.a mootorsõidukid ja mootorrattad

*** V.a kohustuslik sotsiaalkindlustus

Eestisse paigutatud välisinvesteeringute positsiooni struktuuris langes aasta jooksul portfelliinvesteeringute ja samavõrra kasvas muude investeeringute osakaal. Muud investeeringud hõlmasid positsioonist 51%, järgnesid otse- ja portfelliinvesteeringud vastavalt 41% ja 8%ga. Eestisse tehtud välisinvesteeringute mahu kasvu pidurdas eelkõige portfelliinvesteeringute positsiooni vähenemine kolmandiku võrra, mis oli valdavalt tingitud turuhinna langusest. **Eestisse tehtud välismaiste otseinvesteeringute** puhul olid eelistatamad tegevusalad finantsvahendus (v.a kindlustus ja pensionifondid – 33%), kinnisvaraala tegevus (13%), muu äritegevus (10%) ning hulgikaubandus (8%; vt tabel 2.3). 40% kõigist Eestisse paigutatud otseinvesteeringutest tegid Rootsi ja ligi neljandiku Soome investorid, väiksemas mahu ka Hollandi, Taani ja Venemaa investorid.

Eesti investeeringud välismaale olid aasta esimeses kolmes kvartalis enam-vähem samas suurusjärgus, kuid kahanesid aasta viimases kvartalis ja ulatusid 241 mld kroonini. Välismaale paigutatud investeeringute positsioonist hõlmasid suurima osa (52%) finantsvahenduse investorid (v.a kindlustus ja pensionifondid). Vähemal määral investeerisid muu äritegevuse, avaliku sektori, hulgikaubanduse ning kindlustuse ja pensionifondide investorid. Eesti investorite välismaale tehtud investeeringud on paigutatud paljudesse erinevatesse riikidesse. Enim on eelistatud Lätit, Saksamaad ja Leedut.

Võrreldes 2007. aasta lõpuga kasvas 2008. aastal välismaale paigutatud investeeringute positsioonist otse- ja muude investeeringute ning reservvara osakaal, hõlmates sellest vastavalt 31%, 33% ja 18%. Eespool nimetatud põhjusel vähenes 10 protsendipunkti võrra portfelliinvesteeringute osatähtsus. **Välismaale tehtud otseinvesteeringute** positsioon kasvas 13%. Aktiivsemad välismaale otseinvesteeringud olid finantsvahenduse (v.a kindlustus ja pensionifondid – 37%) ning muu äritegevuse investorid (25%; vt

Tabel 2.3. Otseinvesteeringupositsioon tegevusalade ja riikide järgi (%)

Välismaal			Eestis		
Tegevusalad					
	31.12.2007	31.12.2008		31.12.2007	31.12.2008
Finantsvahendus*	38,1	37,0	Finantsvahendus*	30,9	32,9
Muu äritegevus	19,2	25,0	Kinnisvaraalne tegevus	13,6	12,6
Veetransport	7,9	9,8	Muu äritegevus	12,3	9,5
Kinnisvaraalne tegevus	13,0	8,6	Hulgi- ja vahenduskaubandus**	7,8	8,2
Hulgi- ja vahenduskaubandus**	6,6	5,6	Veendusega seotud tegevus- alad; reisibüroode tegevus	2,8	4,8
Muud	15,2	14,0	Muud	32,6	32,1
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0
Riigid					
	31.12.2007	31.12.2008		31.12.2007	31.12.2008
Läti	33,7	32,0	Rootsi	38,9	40,1
Leedu	29,3	28,1	Soome	24,7	22,2
Küpros	7,6	9,8	Holland	5,6	7,2
Soome	4,1	5,4	Taani	4,4	3,7
Venemaa	8,1	4,5	Venemaa	2,6	3,3
Ülejäänud riigid	17,1	20,2	Ülejäänud riigid	23,7	23,5
Kokku	100,0	100,0	Kokku	100,0	100,0

* V.a kindlustus ja pensionifondid

** V.a mootorsõidukid ja mootorrattad

tabel 2.3). Suurem osa (60%) Eesti otseinvesteeringutest välismaal oli paigutatud Balti riikidesse, väiksemas mahus ka Küprosele, Soome ja Venemaale. Venemaale tehtud otseinvesteeringute positsioon kahanes aasta jooksul 40%.

Väliskohustuste ülekaalu tõttu oli **Eesti netoinvesteeringupositsioon** 2008. aasta lõpus 189 mld krooni ulatuses negatiivne. Sellest 59% moodustas pikaajaline kapital⁵.

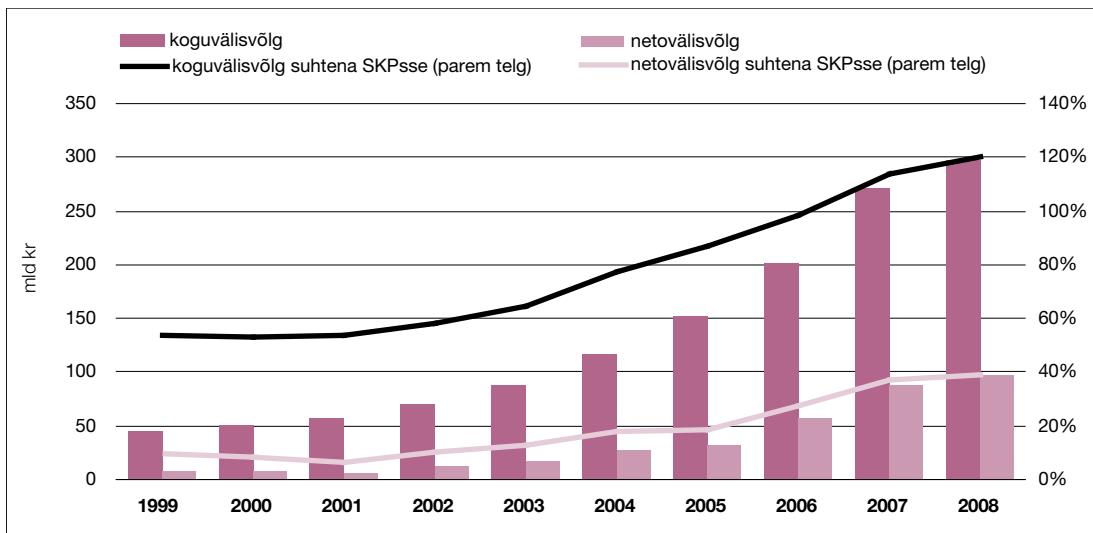
Eesti kõigi sektorite võlakohustused kasvasid aastaga 10% ning olid aasta lõpus 298 mld krooni, ületades sisemajanduse koguprodukti (SKP) mahtu 20% võrra. Koguvälisvõlga suurendasid krediitiasutused ja muud sektorid, kusjuures esimeste osakaal koguvälisvõlas oli 57% ja viimaste osa 23%. Valitsemissektori võlg moodustas koguvälisvõlast vaid 2,6%.⁶ Võla iseloomuga välisnõuete ja -kohustuste vahe ehk netovälisvõlg suurenes 11% ja ulatus 97 mld kroonini (vt tabel 2.4 ja joonis 2.1). Netovälisvõlg hõlmas ligi 39% SKPst. Koguvälisvõlg moodustas 69% väliskohustuste mahust. Jättes kõrvale otseinvesteeringutevõtete grupisisesed võlad, hõlmasid 54% koguvälisvõlast pikaajalised võlakohustused. Võlanõuete puhul oli pikaajaliste võlanõuete osakaal 31%. Ülevaate Eesti kogu- ja netovälisvõlast majandussektorite järgi annavad joonised 2.2 ja 2.3.

⁵ Euroopa Keskpanga soovitusel on tabelis 2.1 pankadevahelised laenud 2008. aasta lõpu seisuga kirjendatud sularaha ja hoiuste all (varem pika- ja lühiajaliste laenude all). Sularaha ja hoiuseid käsitletakse investeeringupositsioonis kui lühiajalist kapitali, mistõttu netoinvesteeringupositsioonis langes oluliselt pikaajalise kapitali osakaal.

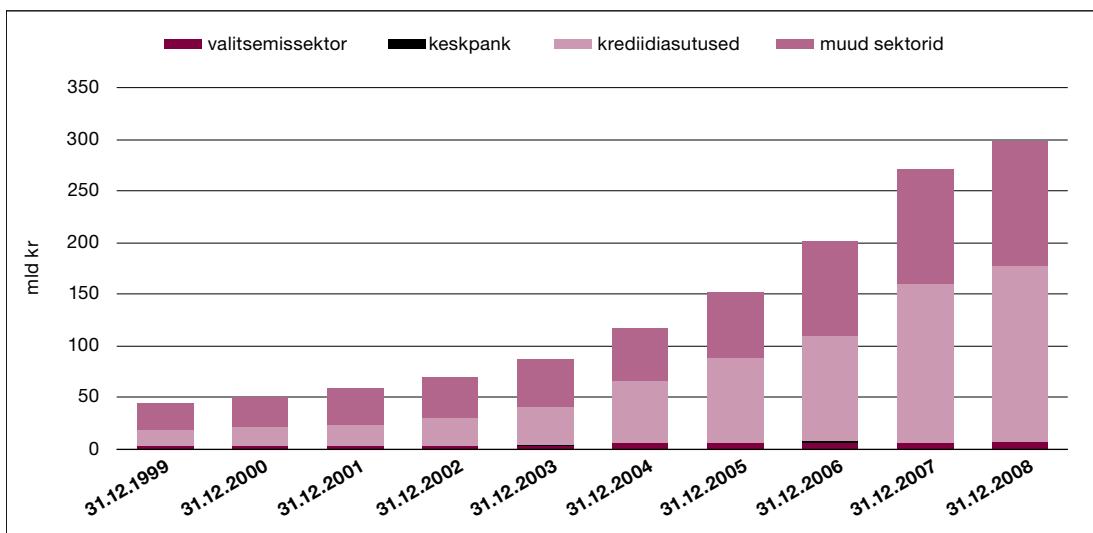
⁶ Valitsemissektori välisvõla osakaalu kasv võrreldes varem avaldatud välisvõlaandmetega tuleneb meetodikamuutusest, mille järgi valitsemissektori välisvõla all kirjendatakse tekkepõhiselt ka abi ELI fondidest.

Tabel 2.4. Välisvõlg (mln kr)

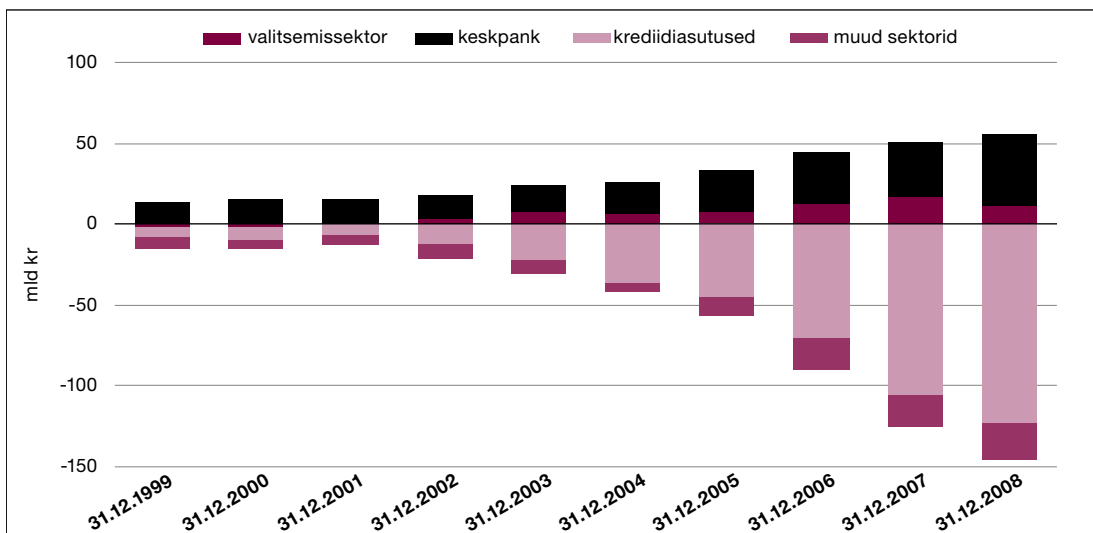
	31.12.2007	Osatähtsus (%)	31.12.2008	Osatähtsus (%)	Muut (%)
VÕLAKOHUSTUSED					
I. Valitsemissektor	5 774,3	2,1	7 671,1	2,6	32,8
Lühiajalised			0,7	0,0	
Pikaajalised	5 774,3	2,1	7 670,4	2,6	32,8
II. Keskpank	1 337,1	0,5	139,5	0,0	-89,6
Lühiajalised	1 324,6	0,5	100,7	0,0	-92,4
Pikaajalised	12,5	0,0	38,8	0,0	210,2
III. Krediidiasutused	152 813,2	56,3	169 715,6	57,0	11,1
Lühiajalised	55 628,6	20,5	85 547,4	28,7	53,8
Pikaajalised	97 184,6	35,8	84 168,2	28,3	-13,4
IV. Muud sektorid	60 886,0	22,4	66 895,0	22,5	9,9
Lühiajalised	24 939,6	9,2	26 024,1	8,7	4,3
Pikaajalised	35 946,5	13,2	40 870,9	13,7	13,7
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	50 493,3	18,6	53 430,5	17,9	5,8
KOGUVÄLISVÕLG	271 303,9	100,0	297 851,7	100,0	9,8
VÕLANÕUDED					
I. Valitsemissektor	22 598,5	12,3	19 517,3	9,7	-13,6
Lühiajalised	8 118,4	4,4	6 898,0	3,4	-15,0
Pikaajalised	14 480,1	7,9	12 619,3	6,3	-12,9
II. Keskpank	34 915,1	19,1	44 019,9	22,0	26,1
Lühiajalised	21 170,0	11,6	29 755,2	14,9	40,6
Pikaajalised	13 745,1	7,5	14 264,7	7,1	3,8
III. Krediidiasutused	46 548,2	25,4	46 340,8	23,1	-0,4
Lühiajalised	36 711,6	20,0	38 044,4	19,0	3,6
Pikaajalised	9 836,6	5,4	8 296,4	4,1	-15,7
IV. Muud sektorid	41 931,6	22,9	43 961,3	21,9	4,8
Lühiajalised	30 071,5	16,4	31 711,4	15,8	5,5
Pikaajalised	11 860,1	6,5	12 249,9	6,1	3,3
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	37 213,1	20,3	46 515,4	23,2	25,0
VÕLANÕUDED KOKKU	183 206,4	100,0	200 354,6	100,0	9,4
NETOVÄLISVÕLG (võlanõuded miinus võlakohustused)					
I. Valitsemissektor	16 824,2		11 846,1		-29,6
Lühiajaline	5 795,6		3 517,6		-39,3
Pikaajaline	11 028,6		8 328,5		-24,5
II. Keskpank	33 578,0		43 880,4		30,7
Lühiajaline	19 845,4		29 654,5		49,4
Pikaajaline	13 732,6		14 225,9		3,6
III. Krediidiasutused	-106 265,0		-123 374,8		16,1
Lühiajaline	-18 917,0		-47 503,0		151,1
Pikaajaline	-87 348,0		-75 871,8		-13,1
IV. Muud sektorid	-18 954,4		-22 933,7		21,0
Lühiajaline	5 131,9		5 687,3		10,8
Pikaajaline	-24 086,4		-28 621,0		18,8
V. Otseinvesteeringud: grupisisesed võlad	-13 280,2		-6 915,1		-47,9
NETOVÄLISVÕLG KOKKU	-88 097,5		-97 497,1		10,7

Joonis 2.1. Eesti majanduse kogu- ja netovälisvõlg

Joonis 2.2. Eesti koguvälisvõlg majandussektorite järgi

Joonis 2.3. Eesti netovälisvõlg majandussektorite järgi